

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

18 EYLÜL 2013

Sayı : 43728771-610.00- **4490**
Konu : 7/28992 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 31.07.2013 tarihli ve 43452547-120.00-136139 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, Balıkesir Milletvekili Sayın Haluk Ahmet GÜMÜŞ'ün tarafıma tevcih ettiği 7/28992 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(2 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://dpteb.dpt.gov.tr/Sorgu> adresinden 989A-BO7P-8HZN kodu ile yapılabilir.

**BALIKESİR MİLLETVEKİLİ HALUK AHMET GÜMÜŞ'ÜN YÖNELTTİĞİ 7/28992
ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YÖNELİK CEVAPLAR**

Soru 1: Gini katsayısı ölçümleri için gerekli olan veriler nasıl elde edilmektedir?

Cevap 1: Gini katsayısı, temel eşitsizlik ölçütlerinden biri olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından ülkemizdeki gelir dağılımı eşitsizliğini ölçmek için kullanılmaktadır. Gini katsayısı, “0 ile 1” arasında değişen değerler almaktadır. Bir toplumda, gelir adaletli olarak paylaşılmışsa, Gini katsayısı “0”a eşit, toplumdaki gelirleri yalnız bir kişi almışsa, Gini katsayısı “1”e eşit olmaktadır. Diğer bir ifadeyle, Gini katsayısının küçülmesi gelir dağılımının daha eşit dağıldığını ifade etmektedir.

Kişisel gelir dağılımını ölçmek için yaygın olarak kullanılan Gini katsayısının matematiksel gösterimi aşağıdaki gibidir;

$$G = \left(\frac{1}{2n^2\mu} \right) \sum_{i,j}^n |y_i - y_j|$$

Y_i : Gruptaki i . kişinin eşdeğer hanehalkı kullanılabilir geliri,

Y_j : Gruptaki j . kişinin eşdeğer hanehalkı kullanılabilir geliri,

n : Gruptaki kişi sayısı

μ : Gruptaki tüm fertlerin ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir geliri

TÜİK, Gini katsayısı gibi gelir dağılımı göstergelerini üretmek amacıyla örnekleme yöntemiyle seçtiği hanehalklarına anket uygulamakta ve ankettan derlenen gelir bilgilerinden hareketle “hanehalkı kullanılabilir yıllık net gelirler” ve “eşdeğer hanehalkı kullanılabilir yıllık net gelirler” üzerinden Gini katsayısını hesaplamaktadır.

TÜİK'in gelir dağılımı göstergelerine yönelik veri kaynakları;

TÜİK gelir dağılımı göstergelerini üretmeye yönelik çalışmalarına 1987 yılında; amacı tüketim harcamaları ve gelir dağılımına ilişkin göstergeler üretmek olan “Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi” ile başlamıştır. Başlangıçta 5 yılda bir uygulanması öngörülen çalışmanın ikincisi 1994 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma ilkinden farklı olarak; tüketim harcamaları ve gelir dağılımı istatistiklerini üretmek üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. 1994 yılı boyunca aylık değişen örnek hanehalklarına tüketim harcamaları, 1995 yılı başında da aynı hanelere gelir bilgilerini derlemek üzere gelir dağılımı anketi uygulanmıştır. 2002 yılından itibaren araştırmanın ismi “Hanehalkı Bütçe Araştırması” olarak değiştirilerek, 2005 yılına kadar hem gelir dağılımı hem de tüketim harcamaları istatistiklerinin temel veri kaynağı olarak her yıl uygulanmıştır.

2006 yılından itibaren ise Avrupa Birliği uyum sürecinde TÜİK, her yıl uygulanmak üzere, seçilen örnek hanelerin 4 yıl boyunca izlenmeleri ile panel veri üretilen yeni bir çalışmayı başlatmıştır. “Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması” olarak isimlendirilen bu araştırma ile gelir dağılımı göstergeleri yanında gelire dayalı göreceli yoksulluk, sosyal dışlanma ve yaşam koşullarına yönelik göstergeler de üretilmektedir.

Araştırmada, Türkiye, kent, kır ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey 1 (12 Bölge) bazında bilgi üretmek üzere Türkiye genelinde yaklaşık 13000 hanehalkına anket uygulanmaktadır. Bu sayı, 2014 yılından sonra 26 Bölge bazında bilgi üretmek üzere 2011 yılından beri her yıl belli sayıda artırılmaktadır.

Soru 2: Veriler istatistiki verilerse, Gini katsayısı ölçümleri için gereken kümülatif nüfus ve gelir verileri elde edilirken yapılan araştırmalarla varılan sonuçlar nelerdir?

Cevap 2: 2006 yılında uygulamasına başlanan Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırmasında gelir referans dönemi olarak yani gelir bilgileri alanda sorgulanırken bir önceki takvim yılı dikkate alınmaktadır. Dolayısı ile aşağıdaki tabloda uygulama yıllarına göre hesaplanmış Gini katsayıları bir önceki yıla ilişkin gelir dağılımı bilgilerini içermektedir.

Eşdeğer hanehalkı kullanılabılır gelire göre gini katsayısı (Türkiye, Kent, Kır, İBBS, 1. Düzey)

	Gini katsayısı					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Türkiye	0,428	0,406	0,405	0,415	0,402	0,404
Kent	0,415	0,394	0,395	0,405	0,389	0,394
Kır	0,406	0,375	0,378	0,380	0,379	0,385
İBBS, 1. Düzey						
TR1 İstanbul	0,375	0,346	0,362	0,363	0,373	0,371
TR2 Batı Marmara	0,350	0,321	0,331	0,361	0,360	0,365
TR3 Ege	0,426	0,376	0,387	0,381	0,387	0,397
TR4 Doğu Marmara	0,392	0,393	0,335	0,368	0,341	0,326
TR5 Batı Anadolu	0,413	0,379	0,402	0,408	0,367	0,374
TR6 Akdeniz	0,421	0,418	0,387	0,403	0,397	0,404
TR7 Orta Anadolu	0,342	0,328	0,339	0,395	0,362	0,366
TR8 Batı Karadeniz	0,372	0,360	0,366	0,382	0,348	0,335
TR9 Doğu Karadeniz	0,378	0,346	0,365	0,359	0,327	0,327
TRA Kuzeydoğu Anadolu	0,381	0,405	0,436	0,407	0,404	0,390
TRB Ortadoğu Anadolu	0,404	0,397	0,405	0,415	0,417	0,427
TRC Güneydoğu Anadolu	0,396	0,366	0,395	0,411	0,404	0,396

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2006-2011

Soru 3: Bu konudaki raporların detaylarını Plan Bütçe Komisyonu ile paylaşmayı düşünüyor musunuz?

Cevap 3: TÜİK her yıl düzenli olarak ürettiği temel gelir dağılımı göstergeleri (Gini katsayısı, yüzdelik dilimler, yüzde payları (P80/P20), Lorenz eğrisi gibi) ile yoksulluk ve yaşam koşulları göstergelerini ilk olarak haber bülteni ile kamuoyuna duyurmakta, daha sonra hazırlanan mikro veri CD'leri, çapraz tabloları içeren basılı ve elektronik ortamdaki yayınları kullanıcıların istifadesine sunmaktadır.